

בעלות השהר הלכנה והכוכבים הולכים להם ואין הושך גדול מזה והקב"ה באותה שעה מועלה את השהר מתוך ההושך ומאיר לעולם. למונציה על אילת השהר היו למי שקופין כאיל ומאיר לעולם בשעת השכה (מודרש תהלים פ' כב)

פזרים

גנזי המלך

כבוד מלכותך יאמרנו...

אחרי חורבן מקדש הראשון ובסוף גלות בבל שהייתה אז זמן של חשיכה גדולה ותרדמה עמוקה, נדדה שנת המלך של עולם לרחם על עמו ולהחזיר שכינתו במקומה, לבנותה ולהגדילה לייחוד המלך והמלכה לששון ולשמחה בתפארת עוז והדר. גלות ולהוציא בלבוש מלכות ועטרת זהב הדרת קדושתו לעולם, להאיר גדולת מרדכי ואסתר לתשועת ישראל אשר השתלטו היהודים המה בשונאיהם. על כן הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה להמשיך הארת מלכות לעולם. כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו. אגרת פשוטה לגילוי אורות עליונים לשפע גדול ונשגב. לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים לתת שפע של שלום ורעות לשכינה למעלה להשביע לכל חי רצון לעם למטה, להשרות אורות וזיווים קדושים בלב כל אחד לעורר את העם מהתרדמה, להסיר את המסכים של החומר הסותמים עיני העולם להבין ולהשכיל את כל דברי המלך ועל מה כל העולם עומד. לצאת מהסתר פני המלך להארה קדושה, לאור באור החיים, לכונן את העם לקבל בקרוב פני השכינה.

(אסתר רבה ז יב) על הפסוק וְשָׂנוּ עִם אֶחָד (אסתר ג ח) היינו ישן הוא האלוה שלהם והענין מובן על דרך הנזכר.

עוד צריך לדעת שהיות הנקבה שהיא השכינה בגלות היא דלה ועניה ולא שלמה בכל בחינותיה ובכך לא מוכנה להתייחד עם המלך, לכן בתהליך הנסירה הנ"ל היא מקבלת מוחין עליונים ממקום גבוה מאד הנקרא אבא ואימא כדי לבנותה ולהגדילה בבחינת אב ואם המגדלים את הבת. וזה סוד וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֶּלֶע אֲשֶׁר לִקַּח מִן הָאֲדָם לְאִשָּׁה (בראשית ב כב).

והנה האורות הבאים מהאבא לשכינה הם גדולים עד מאד היות טמיר וגנוז מכולם והם מתפשטים ויוצאים מחוץ לה ומתגלה בכך הארת מלכות דאבא בגילוי גמור בעולם. ושורש נשמת מרדכי באה מההארה ההיא לכן על ידו הייתה תשועת ישראל וזה סוד וּמְרַדְכִי יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת (אסתר ח טו) שלבוש מלכות היא ההארה הנזכר.

ועוד מובא במדרש (אסתר רבה ז יא) שהמן הרשע היה אסטרולוג גדול כנודע בענין הפיל פור הוא הגורל (אסתר ג ז) וידע בחכמתו ענין מיעוט השגחתו יתברך על ישראל בימים ההם להיותו בבחינת השניה כנזכר ולכן חשב ועלה בלבו כי הזמן מוכן לאבד ולהשמיד. אולם השם יתברך ברחמיו האיר ההארת מרדכי הנ"ל והציל את עמו כי גדול מְרַדְכִי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ (אסתר ט ז).

והנה בכל שנה ושנה בימי הפורים אנחנו בני מלכים בני המלכה עושים ענין בפועל למטה על ידי קריאת המגילה להמשיך ולגלות ההארה ההיא ולפרסמה, ולטעם זה פושטים את המגילה בעת הקריאה כי אז יוצאת כבוד מלכותו יתברך בגילוי גמור ושפע גדול לעולם.

המוחין מזעיר אנפין, כענין האדם הישן שנשמתו מסתלקת למעלה, ולא מעביר לנקבה ואז נפרדים אחוריהם וננסרים.

"האורות הבאים מהאבא לשכינה גדולים הם עד מאד היות טמיר וגנוז מכולם והם מתפשטים ויוצאים מוהוץ לה ומתגלה בכך הארת מלכות בגילוי גמור בעולם והוא סוד קריאת המגילה להמשיך ולגלות ההארה ההיא להשפיעה לעם"

והנה אחרי חורבן בית מקדש הראשון היו שתי בחינות האלו אחור באחור כנזכר ובסוף שבעים שנה של גלות בבל החליט הקב"ה ברחמיו להחזירם פנים אל פנים שאז באה בחינת התעוררות לייחוד וזהו סוד נְדָדָה שַׁנַּת הַמֶּלֶךְ, אמר רבי תנחום נדדה שנת מלכו של עולם (מגילה טו:) להפוך אותם פנים אל פנים לייחוד השלם היינו בבנין המקדש השני וזהו סוד וּנְהַפֹּךְ הוּא וְהֵבֵן. (עין פרי עץ חיים שער פורים פ"ה). לכן היה צריך לפני זה להתחיל ענין התרדמה כנ"ל וזה היה בתקופת גלות פרס ומדי. וזה מה שאומר המדרש (בראשית רבה מד יז) על הפסוק וְהָנָה אִימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה (בראשית טו יב) חשיכה זה גלות מדי שהחשיך עיניהם של ישראל, וענינו הוא לפי שאז היה זעיר אנפין ישן בסוד הדורמיטא. ועוד אומר המדרש

סוד קריאת המגילה

כל תכלית עבודת הקודש הוא לייחד **כל הקב"ה והשכינה** ומבואר לפי תורת הקבלה שהוא ייחוד מה שנקרא **זעיר אנפין**, היינו הבחינה אלוקית המשפיע, עם הנוקביה (הנקבה שלו) שהיא **השכינה**, היינו הבחינה המקבלת את השפע לחלקו אלינו לתחתונים.

והנה בזמן המקדש היו שני בחינות אלו **פנים אל פנים** בייחוד תמיד אבל בזמן חורבן וגלות הם עומדים **אחור ואחור** לולי בזמנים מסוימים כגון בתפילה ושבת וחגים שחוזרים להיות פנים אל פנים לייחוד גמור להשפיע שפע רב לעולם.

והנה מובא בכתבי האר"י (שער הכוונות דרוש ר"ה ודרוש פורים) שסיבת התדבקותם בבחינת אחור ואחור כי ידוע שכל בחינת **אחוריים הם מדור לדינים**, והקליפות נאחזות שם כי שם מזון שלהם לכן בזמן של חורבן וגלות הקליפות מתגברות וכדי שלא יתאחזו באחוריהם הוצרכו **להתדבק אחור באחור** דיוק ממש כדי שלא יכנסו ביניהם.

ועוד מובא שם שכדי להחזירם פנים אל פנים צריך שתקדים בחינת הפלת **הדורמיטא** היינו תרדמה על זעיר אנפין כדי לנסר אותו מהנקבה שלו כדי לחזור פנים אל פנים לייחוד כנ"ל בסוד וַיִּפֹּל ה' אֱלֹקִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם (בראשית ב כא) לקחת חלק ממנו לבנות את האשה שהיא השכינה, **כי כל הנמצא למטה הוא צל מהבחינות העליונות.**

וענין התרדמה ההיא כי היות מחוברים, אפילו אחור באחור, **יונקת הנקבה מבעלה** אורות היינו מוחין וכדי לנסר אותם צריך להפסיק את היניקה וזה על ידי **תרדמה** שאז מסתלקים

לכן נקרת מגלה מלשון גילוי להוציא לעולם אורות גנוזים להשפיע לנו אורה ושמחה ויששון ויקר. ועל זה הדרך אנחנו למטה מרבים שמחה ואחוה במצוות מתנות לאביונים ומשלוח מנות איש לרעהו.

ולפי סוד הדברים אלו המצוות מעניקים שפע לשכינה העליונה כי היא דלה ועניה כנזכר לעיל ואנחנו במעשה הצדקה למטה גורמים שאבא נותן מוחין בבחינת צדקה לשכינה לגדלה ולבנותה, לזה אנו עושים גם למטה בפועל במצוות צדקה היינו מתנות לאביונים ועל דרך זה לגבי משלוח מנות כדי להוסיף כח לשכינה ולבנותה כי המזון שלה בא ממעשה בניה למטה בסוד תנו עז לאלקים ובכך תשפיע עלינו שפע רב.

ואחרי שקיבלה שפע בכח המצוות הנ"ל מוסיפים לה הארה גבוהה כדי לקיים בחינת המלכות ההיא כל היום של פורים וזה על ידי סעודת פורים משה ושמחה כי על ידי שאוכלים ושותים בשמחה אצלנו, מושכים לשכינה מזון רוחני גבוה ובכך מתקיימת ההארה קדושה כל היום מה שאין כן בשאר הזמנים כגון בתפילה שאחרי שהשכינה מקבלת מוחין לבנותה מסתלקים, אבל בפורים הם נשארים כל היום כולו בכח המשתה בסוד וְיִקְרָם לֹא יִסּוּף מִזְרָעָם (אסתר ט כח).

הייב איניש לבסומי

ועוד אמרו חכמים (פרי עץ חיים שער פורים פ"ו) שצריך איניש לבסומי עד דלא ידע בין אורו המן וברוך מרדכי, והעינין הוא לפי שביום פורים ההארה היא גדולה עד מאד שאפילו הניצוץ של קדושה המחיה את הקליפה, היינו הצד הטומאה בעולם, רוצים שתקבל חיות מזו ההארה לכן צריך לומר ברוך המן היינו ברוך לניצוץ של קדושה לקבלת אור היום שבתוך המן שהוא בחינה הטומאה. אולם רוצים שרק הניצוץ שבתוך הקליפה תגיע את ההארה ולא הקליפה עצמה ח"ו לכן צריך לומר ברוך המן בלא כוונה ודעת וזה רק ביסוס על ידי שתיית היין כדי שלא תקבל הקליפה את ההארה ורק בניצוץ שבה כי שם אפילו בלא כוונה כח הברכה גדול מאד.

ועל דרך זה אמרו חכמים (שם) כי בימי פורים נותנים לכל מי שפושט ידו והטעם הוא כי הנותן צדקה למי שלא ראוי גורם אחיזה לקליפות אבל ביום פורים השכינה מקבלת מוחין מאבא בבחינת צדקה לגדלה ולבנותה כמבואר לעיל, והיות שהנותן הצדקה ביום זה הוא האבא שהוא גבוה וגנוז ושם אין אחיזה לקליפות לכן אין להקפיד אלא כל הפושט יד נותנים לו. ויש אומרים אפילו לגויים ולכוון לתת שפע לניצוץ של קדושה שבהם על דרך הנזכר לגבי היין.

סוד הפורים

הסוד המתגלה בפורים הוא, שאפילו השם יתברך הסתיר פניו מעמו לא מנע להשיג עליהם ושהוא מסובב ומגלגל מאורעות ומסיבות לתכלית אחד והוא לגלות בסוף יחודו יתברך שהוא השולט על כולם בעולם ואין עוד מלבדו.

ומכאן המנהג להתחפש בפורים להראות שאפילו הבורא פועל אתנו בהסתיר אפילו הכי הוא משיג על עמו ועל כל העולם כולו ובכך מכניעים כח הטומאה לדעת שכל פעולות היצר הם רק תחושות וסוף דבר ליפול.

הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל

(תהלים קכא ד)

וכך עלה במחשבתו העליונה לברא את העולם לפי מהלך של הסתר וסופו גילוי יחודו בעולם כנזכר בדברי הנביאים שנאמר "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" (ישעיהו ב יא) "והיה ה' למלך וגו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד ט) "כי אז אהפוך אל עמים לקרוא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד" (צפניה ג טו).

לכן כל המאורעות הרעים שקורה בעולם, הן בפרט הן בכלל, באים מחמת הסתר פניו יתברך. וכך אמר הרמח"ל (דעת תבונות ס' מח) לפי הדרך הזה שקבע הבורא, היינו זמן של הסתר, נמצא הבריות מתקלקלות לפעמים, ונתקנות לפעמים, ניתנה הרשות לשטן להסטיין, ולמשחית לחבל את אשר ירשיעון, ונמצאים אומות העולם ועובדי עבודה זרה ואין הקב"ה מעכב כלום ביד בני האדם אם רוצים לקלקל מעשיהם בסוד הכל ביד שמים חוץ מיראת שמים, שרק האדם מחליט להתחזק ביראת השם ולבחור בטוב או לא. ומזה המהלך נולדו כל הקלקולים הגדולים אשר יש בעולם מני יום ברוא השם את האדם, ואין מנוחה לצדיקים, והשטן מסטרטג בכל עת ובכל שעה, והקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה. ואין דרך זה תלוי אלא בהסתר פני טובו יתברך, כי לולי היה רוצה להתגלות באמיתת ממשלתו, היה מעביר כל הרעות האלה, ולא היה מניח אלא הטוב והתיקון לבדו, וכמו שיעשה לעתיד לבא.

"הסוד המתגלה בפורים הוא, שאפילו השם יתברך הסתיר פניו מעמו לא מנע להשיג עליהם ושהוא מסובב ומגלגל מאורעות ומסיבות לתכלית אחד והוא לגלות בסוף יחודו, שהוא השולט על כולם בעולם ואין עוד מלבדו"

וטעם ההסתיר הוא מבאר הרמח"ל (שם ס' מ) כי כדי להראות ולגלות יחודו יתברך לעיני העולם צריך קודם להראות את ההפך היינו הסתר פני המלך וממילא מציאות הרע והחיסרון, כי הרע נולד מהסתיר פניו יתברך כנזכר. ועוד מלבד התכלית לגלות יחודו בסוף, מציאות הרע נותן מקום עבודה לנבראים היינו לדחות הרע ולבחור בטוב, לתקן החסרונות ולקבל שכר בסוף כי רצון המאציל להעניק לנבראים מטובו יתברך כאבא לבנו אבל דווקא על ידי עבודה ולא בחינם לכבוד ולתפארת ולא שיתביישו לקבל.

וסוד גדול מגלה לנו הרמח"ל שמכיון שההסתר סופו רק להגלות היינו להגיע לתיקון כל

החסרונות, וכל מה שקורה בעולם בתחילת הבריאה עד גילוי יחודו מכוון אך ורק לתכלית התיקון והטוב בסוד כל דעביד רחמנא לטב עביד. וכך אמר הרמח"ל (שם ס' נד) שאין לך מעשה קטן או גדול שאין תוכיות כוונתו לתיקון השלם, ולעתידי יתבאר איך אפילו התוכחות והיסורין לא היו אלא הזמנות לטובה, והכנה ממש לברכה. כי הקב"ה אינו רוצה אלא בתיקון בריאתו. ועוד אמר רבינו (שם ס' לד) שכאשר נבטי בהבטה עיונית על כל המעשים אשר נעשו תחת השמים, נראה הילוך אחד שסובב והולך, והייתה מנוחתו רק גילוי האמת הזאת. ועוד אמר (שם ס' מח) עומק עצתו יתברך הוא לגלגל מסיבותיו מעומק חכמה כל כך, עד שמתוך הטוב ורע עצמו נגיע סוף סוף לדבר זה, שיהיה הכל נשלם, ויהיה הוא יתברך שמו מגלה יחודו. אך הגלגול שהוא מגלגל הכל לטובה עמוק עמוק הוא, ולא עבידא לאיגלווי כי אם לבסוף, אבל מתגלגל הוא והולך בכל עת ובכל שעה ודאי, ואינו פוסק.

והנה, כנזכר לעיל, כל החיסרון הוא לא נולד אלא מהסתיר פניו של האדון ברוך הוא, שלא רצה להאיר פניו על נבראיו מתחלה מיד, שיהיו שלמים בתחילה, אלא אדרבה, הסתיר פניו מהם והשאירם חסרים לצורך העבודה וסוף דבר לצאת מהסתיר להאיר אור פניו. אולם נתן אפשרות לקרב גילוי ההארת פני המלך לעולם וזה על ידי מעשים שיעשו בני האדם, הם המה המשפטים והתורות אשר נתן לנו תורתו תורת אמת, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כי שכר מצוה מצוה, והוא הארת פניו יתברך. כי הנה בהיות היצר שולט באדם רבה רעתו עליו בכל מיני חסרונות, וגורם ריחוק מאור החיים. אולם מעשי המצוות מאירים עליו האור הגנוז, עד שבהשלימו חק מצוותיו, נשלם עצמו עמהם לאור באור החיים.

כי הן אמת, שהיו יכולים בני אדם להיות זוכים במעשיהם, ומכירים הם האמת, ועוזבים אורחות השקר של החומר בהתקרבם אל בוראם. וזה בהיותם יודעים ומבינים כבר שכל מה שהוא הפך מן הדרך אשר צווה השם אינו אלא מכלל סוג הרע שברא בהסתר פני טובו לצורך עבודת האדם. ועל כן ימאסו בתרמית עיניהם זה, ויבחרו באור הגנוז והצפון, אור פניו מלך חיים, ואם היו עושים כן, הנה היה יחודו יתברך מתגלה ונמצאו מקרבים להם את הישועה. כי כיון שכבר ראו הרע והכירוהו, ועזבוהו ואחזו באמיתת יחודו, הרי היה מתברר להם האמת מדעתם, ואם כן נעשה רצונו יתברך, היינו לגלות אור פניו לעולם כדי שמשם והלאה יתענגו באמת שנתגלה להם.

כל המצוות של יום פורים באים לגלות אורו יתברך להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, לפרסום גדול וקדוש, לצאת מההסתיר והחושך להארת פניו יתברך שמו אלינו. לכן צריך להרבות ולהדר במצוות אלו ולכוון, בקריאה בצדקה ובמשתה, בזו הכוונה היינו לגילוי אורו יתברך בעולם.

בימינו הרע מתגבר עד מאד והחומר מכסה באלף מסכות עיני העם לראות את אור פני המלך, אולם טעם ההתגברות הרע הוא משום שקרוב יתברך שמו לגאול את העם ולבטל את הרע לכן מתגבר הוא מאד לפעול נגד, ומסרת הבורא בהתגברות החושך לגלות כבוד מלכותו יתברך כי מהחושך הכבד מתגלה יותר אור הישועה.